

Marka Kent Olma Yolunda Kent Mobilyası Tasarımı ve Uygulması: Bartın İli Örneği

Kadir Kayahan^{1*}

¹ Bartın Üniversitesi, Bartın Meslek Yüksekokulu, Mobilya ve Dekorasyon Programı, Bartın, Türkiye

Makale Tarihi

Gönderim: 28.11.2022

Kabul: 15.03.2023

Yayın: 15.04.2023

Araştırma Makalesi

Öz – Kentlerde bulunan cadde, sokak, park gibi alanlarda insanların kullandıkları donatı elemanları, yaşamı kolaylaştıran, bulunduğu mekanın yaşanabilirliğini arttıran, estetik görüntü sağlayan farklı şekil ve yapıdaki elemanlardır. Donatı elemanlarının tasarımı yapılırken, kentin tarihi, kültürel, ekonomik ve sosyal yapısı dikkate alınmalıdır. Kentlerde kullanılan donatı elemanları birbirine benzediği için kentlerin kimlikleri ortaya çıkmamakta ve kimliklerin yok olmasına sebep olmaktadır. Çalışma kapsamında Bartın kentinin önemli yapılarından ve simgelerinden yararlanılmıştır. Bartın kent merkezinde sokak ve parklarda bulunan kentsel donatı elemanları, kent kimliği açısından ve tasarım kriterleri doğrultusunda değerlendirilerek tasarıma ilişkin problemler belirlenmiştir. 2017 yılında yapılan Bartın Kent Kimliği Çalıştayı sonucunda ortaya çıkan bulgulardan yararlanılarak uygun tasarımlar yapılarak kent mobilyalarının üretimi gerçekleştirilmiştir. Bartın çektirmesinden esinlenilerek oturma elemanı, Bartın kent merkezinde bulunan su terazisinden esinlenilerek aydınlatma elemanı ve Bartın evlerinin bahçelerinde bulunan su kuyularından esinlenilerek çöp kutusu tasarımları yapılmıştır. Sonuç olarak tasarımı yapılan kent mobilyalarının Bartın kentini simgeleyen yapılardan ve simgelerden yapılabileceği belirlenmiş ve diğer donatı elemanlarının da bu yaklaşımla tasarlanabileceği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler – Tasarım, Kent mobilyası, Kent kimliği, Marka kent

Urban Furniture Design and Application on the Way to Become a Brand City: The Case of Bartın Province

¹ Bartın University, Vocational School Furniture and Decoration Program, Bartın, Turkey

Article History

Received: 28.11.2022

Accepted: 15.03.2023

Published: 15.04.2023

Research Article

Abstract– The equipment elements used by people in areas such as streets, streets and parks in cities are elements of different shapes and structures that make life easier, increase the livability of the place where they are located, and provide an aesthetic appearance. While designing the reinforcement elements, the historical, cultural, economic and social structure of the city should be taken into account. Since the reinforcement elements used in the cities are similar to each other, the identities of the cities do not emerge and cause the identities to disappear. Within the scope of the study, important buildings and symbols of the city of Bartın were used. Urban equipment elements in streets and parks in the city center of Bartın were evaluated in terms of urban identity and in line with design criteria, and problems related to design were determined. Using the findings of the Bartın Urban Identity Workshop held in 2017, appropriate designs were made and the production of urban furniture was carried out. Seating element inspired by Bartın puller, lighting element inspired by water balance in Bartın city center, and trash can designs inspired by water wells in the gardens of Bartın houses. As a result, it has been determined that the designed urban furniture can be made of structures and symbols that symbolize the city of Bartın, and it has been suggested that other equipment elements can be designed with this approach.

Keywords – Design, Urban furniture, Urban identity, Brand city

¹ kkayahan@bartin.edu.tr

*Sorumlu Yazar / Corresponding Author

1. Giriş

"Kimlik" terimleri, diğerlerinden farklılaşmayı gerektiren kalıcı bir aynılık ve birliğe atıfta bulunan bir şey anlamına gelir. Kent kimliği, teknik olarak, kalıcı şeyleri kentsel dönüşüm içinde arama ve onları kalıcı bir varlık olarak yetiştirme çabası olarak tanımlanabilir (Inn, 2004). Buna göre kimlik, ilk bakışta bariz ve görünen bir ayırım olduğu kadar, onu daha önce görmüş kişilerin imajıdır. Bu nedenle, kimlik her zaman özeldir ve tekrar üretilemez. Her şehrin, olumsuz ya da olumlu bir imaj olan benzersiz bir kimliği vardır. Kent imajı, kamusal alanlar, anıtsal binalar ve diğer özel özelliklerden oluşur. Markalaşma perspektifinden bakıldığında birçok şehir artık ikonik eserler yardımıyla kendilerini tanıtmaktadır (Rıza, Doratlı ve Faslı., 2012). Şehir markalaşmasıyla ilgili olarak, şehirler kendilerini tanıtmının yeni yollarını aramaktadırlar. Teknolojideki hızlı değişimler ve yerelden küresel bir çevreye geçiş nedeniyle, şehirler çekici bir turistik yer, iş yeri, kültürel yer ve çok daha fazlası olmak için birbirleriyle rekabet etmek zorunda kalmaktadır (Kotler, 2002).

Bir kenti diğer kentlerden ayıran ve onun kendisine has özelliği ile adlandırılmasını ve tanımlanmasını gerçekleştiren birçok etken bulunmaktadır (Selvi Ünlü, 2017). Bu bağlamda kent kimliği; Bir kenti diğer kentlerden ayıran, sosyal, fiziksel, ekonomik, kültürel ve tarihi yönden gelişen ve geçmişten günümüze toplum üyelerinin yaşam biçimleri bütününe oluşturan bir yapı olarak ifade edilebilir (Güler vd., 2016).

Kent kimliğinin, kentlerin yaşadığı dönemi yansıttığı söylenebilir. Kent kimliğinin oluşumu; Geçmişte yaratılan unsurların yeniden yorumlanması ve yeni unsurların bir araya gelmesiyle oluşan, bugünü de kapsayan ve geçmişten geleceğe uzanan bir süreç olarak ifade edilebilir (Gül, 2013). Kent kimliği, kente ait olan, o kenti diğerlerinden farklı kılan değer katan ve o kente özgü öğelerin oluşturduğu bir bütündür (Biol,2007).

Kent mobilyaları; Cadde, yol, sokak, meydan, otopark gibi toplu kullanım alanlarına yerleştirilerek korunma, oturma, barınma, yönelme, ulaşım, atık biriktirme, aydınlatma, eğlenme, dinlenme gibi ihtiyaçları karşılayarak rüzgar, güneş, yağmur ve diğer dış etkenlerden korunma sağlayan elemanlardır (Aksu ve ark. 2010). Kentin yaşanabilirliğinde ve algılanmasında kentsel donatı elemanlarının rolü önemlidir. Kent mobilyaları kullanıcılar için farklı bir anlam ve öneme sahipken, kentle bütünleşerek kentin bir unsuru haline gelmektedir. Aynı zamanda pekiştirici unsurlar, aralarında dilsel bir bütünlük oluşturarak kent kimliğinin oluşmasına katkı sağlayan araçlardır (Sertkaya 2011).

Kentsel çevrenin kalitesini artırmak için kent mobilyaları bütüncül olarak tasarlanmalıdır. Ayrıca tasarımcılar, kentin tarihi ve kültürel özelliklerinden yola çıkarak kentte yaşayan insanların farklı ihtiyaçlarını karşılayabilecek kent mobilyaları tasarlamalıdır. Ayrıca kent mobilyası seçimi yapılırken ortak kullanılan donatılarla uyumlu olmasına özen gösterilmelidir. Farklı model ve farklı malzemeye sahip parçalar bir arada kullanıldığında kullanılan malzemenin cinsine göre farklı zamanlarda deforme olur ve bu da oldukça kötü bir görünüme neden olur. Kent için kent mobilyası seçimi genellikle belediyelerin açtığı ihalelerde istenilen model seçilerek gerçekleştirilmektedir. Bu şekilde elde edilen kent mobilyaları, kentin kimliği ile uyum sağlamakta ve aynı zamanda kötü bir imaj oluşturmaktadır. Kent mobilyası alımı yapılırken, kent kimliğini ortaya koyan, o kentin dokusunu ve tarihi özelliklerini yansıtan bir tasarım seçmek, marka kent olma yolunda güzel bir adım olacaktır (Kayahan, 2020).

Kent mobilyaları tasarlanırken işlevsellik, üretilebilirlik ve ekonomiklik kriterleri göz önünde bulundurulur. Yapımda kullanılan malzemeler mekanın karakterine, kullanım koşullarına uygun, dayanıklı ve çevreye duyarlı olmalıdır. Kent mobilyaları, kullanıcının ihtiyaçlarına tam olarak cevap verebilmeli ve çevresindeki diğer unsurlarla uyum içinde olmalı, aynı zamanda kültürel özelliklere ve yaşam tarzına uygun olarak tasarlanmalıdır. Tüm bu kriterleri bünyesinde barındırabilen kent mobilyaları, görsel ve fiziksel olarak kentsel mekanla etkileşime girerek kullanıcıların keyifle kullanabilecekleri mekanlar oluşturmaktadır. Kent mobilyalarının başarısı ergonomik kriterlere göre işlevsellik, uygun malzeme, çevreye uygunluk, estetik, ekonomi ve işlenebilirlik açısından değerlendirilmektedir (Şerifzade, 2022). Tasarım sürecinde ortaya çıkan ürünün belir-

li bir amaca hizmet etmesi, bilinçli düşünce sonucu işlevsel olması, özgün bir özelliği olması, alışılmışın dışında, daha önce yapılmamış veya benzer ürünlerden önemli ölçüde farklı bir görseelliğe sahip olması gerekir (Önlü, 2010). Toplumunu oluşturan her kesimin kullanımına açık olan kamusal alanların ve bu alanlardaki kentsel öğelerin planlanması ve tasarımı süreçlerinde öncelikle kent kimliğine ilişkin saptamalar gerekir. Bu bağlamda, kamusal alanların ve bu alanlardaki kentsel donatıların içinde buldukları çevre ile ve kentin kimliği ile ilişkili ve uyumlu olması gerekmektedir (Çelikyay ve Karayılmazlar, 2016) .

Kent mobilyaları, ülke ve şehirlerin kültürel özelliklerine göre farklılık gösteren donatı elemanlarıdır. Bu unsurlar, kent kimliğinin ve toplum yaşamının kolaylaştırılmasında çok önemli bir role sahiptir (Bulut ve Atabeyoğlu, 2007). Kent mobilyaları kent yaşamını daha keyifli ve anlamlı kılmaya, kent konforu ve kent estetiği yaratmaya olanak sağlar (Yıldızcı, 2001). Kent mobilyaları, kentsel açık alan kullanıcılarının yaşam sürelerini ve yaşam kalitelerini artırmak için oldukça önemli bir unsurdur (Çoban ve Demir 2014). Kullanıcının ihtiyaçlarını karşılaması gereken donatılar uygun boyut ve özelliklerde olmalıdır (Aksu 2012; Düzenli vd. 2018). Kent mobilyaları, kenti ve çevresini güzelleştirmek için kullanılan bir dizi dekoratif unsur değildir. Bu elemanların görevi, işlevlerini sağlamak ve nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak, hayatlarını kolaylaştırmak ve rahatlıklarına katkıda bulunmak için bir takım işlevsel gereksinimleri karşılamalıdır (Gamito ve Sousa 2018).

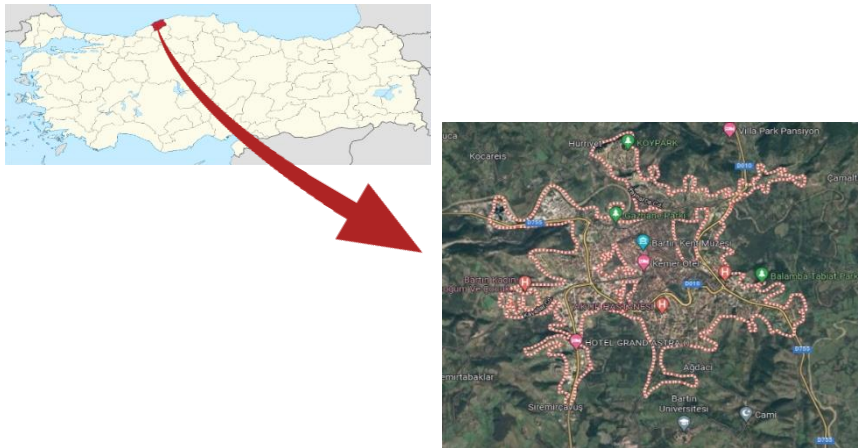
Kent mobilyaları, kent kimliğinin ortaya çıkarılmasında önemli bir unsurdur. Çünkü kent mobilyaları, vatandaşların fiziki konum olarak algıladıkları ve kentin bütünü ile ilişkilerin kurulduğu yerlere yerleştirilmektedir. Bu nedenle kent mobilyaları akılcı bir planda tasarlanmalı ve farklı disiplinlerin koordinasyonu ile ortaya çıkaracağı çözüm yolları ile düzenlenmelidir (Güner, 2015). Böylece fiziksel çevrenin kurucusu olduğu unsurlardan olan kent mobilyaları da kentin kimliğini belirleyen unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak, kent mobilyalarının fiziksel konumu ve kentli tarafından tüm kentsel ilişkilerin hissedildiği ortamlarda yer almasından kaynaklanmaktadır. Bilinçli kent mobilyası tasarımı, etkili bir kent kimliği oluşturmada önemli bir faktördür (Güneş, 2005).

Bu çalışmada, 2017 yılında yapılan Bartın Kent Kimliği Çalışmayı sonucunda ilgi grupları ile yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan bulgular doğrultusunda kent mobilyalarının tasarımları yapılmış ve örnek üretimleri gerçekleştirilmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Çalışmada araştırma alanını Bartın ili kent merkezi oluşturmaktadır (Şekil 1). Bu çalışmada kent kimliği olma yolunda kent mobilyalarının önemi vurgulanmış ve kent mobilyası tasarımları yapılmıştır.

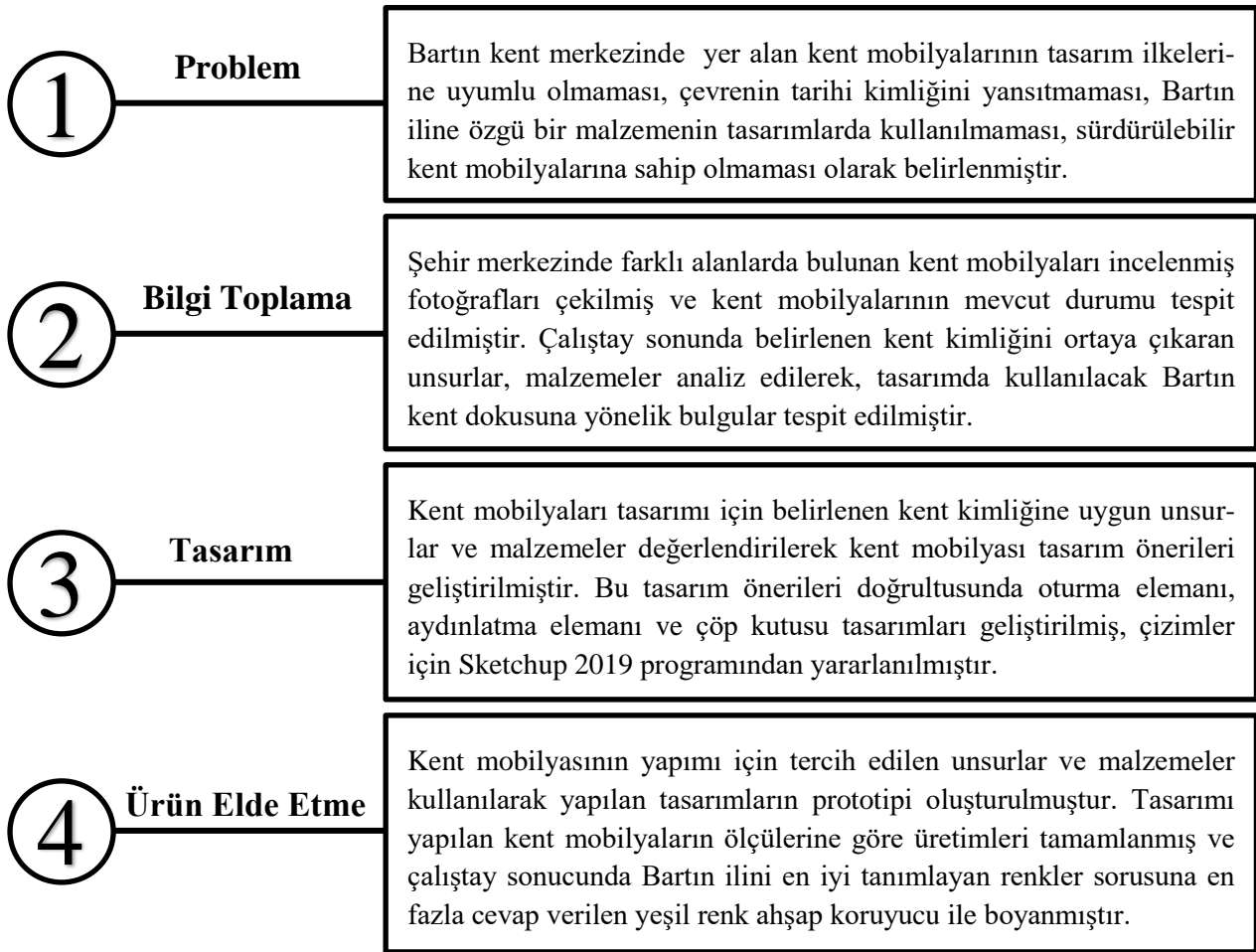

Şekil 1. Bartın ili görünümü

2.2. Yöntem

Araştırmada Bartın kent kimliğini yansıtan kent mobilyaları tasarımı için, 2017 yılında gerçekleştirilen “Bartın Kent Kimliği Çalıştayı” kapsamında ilgi gruplarına (Konaklama (otel, motel, misafirhane), Ulaşım (şehir içi, şehirlerarası) ve tur acenteleri, Özel sektör temsilcileri (hediyelik eşya satışı vb.), Gıda sektörü (restoran, kafe, fırın vb.), Basın yayın organları (radyo, TV, gazete), STK, Muhtarlar ve Yerel halk) yapılan anketler ve çalıştay sırasında ilgi grupları ile yapılan görüşmeler sonucunda belirlenen kent kimlik bileşenlerinden yola çıkılmıştır. Araştırmada literatür taraması yapılarak, kent kimliğini oluşturan kent mobilyaları araştırılarak, çalışma alanının tarihi kimliği ve mevcut durumu, Bartın geleneksel kent dokusu ve Bartın kent merkezindeki kent mobilyalarına ait bulgular tespit edilmiştir. Çalışma alanında yapılan gözlemler, fotoğraf çekimleri sonucunda en yoğun kullanılan kent mobilyalarından oturma elemanı, aydınlatma elemanı ve çöp kutusu çalışma kapsamına alınmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda kent kimliğini yansıtacak oturma elemanı, aydınlatma elemanı ve çöp kutusunun tasarımı yapılmış, tasarım süreci ve uygulamalı yapımı çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

Kent mobilyası tasarım sürecinde; 1. Problem, 2 bilgi toplama, 3. Tasarım konsepti oluşturma ve 4. Ürün elde etme (uygulama) aşamaları takip edilmiştir. Ayrıca kent mobilyası tasarım sürecinde literatürdeki benzer çalışmalardan (Akyol, 2006; Aksu, 2012; Ertaş, 2017; Kahveci ve Göker, 2020; Tel, 2021; Kayahan, 2022; İçel vd., 2017) faydanılmıştır.

Şekil 2. Kent mobilyaları tasarım süreç şeması

3. Araştırma Bulguları

3.1. Çalışma alanındaki kent mobilyalarına ait bulgular

Bartın şehir merkezindeki oturma elemanları incelendiğinde, genellikle ahşap ve ahşap-metal kombinasyonlu olduğu görülmektedir (Şekil 3). Bölgenin orman ürünleri açısından zengin olması ve ahşabın sıcak bir malzeme olması nedeniyle oturma elemanlarında ahşabın kullanılmasının doğru bir tercih olduğu söylenebilir. Kent merkezinde beton-ahşap kombinasyonunun kullanıldığı oturma elemanlarına rastlanılmamıştır.

Şekil 3. Bartın ili kent merkezinde farklı yerlere konumlandırılmış oturma bankları (Kayahan, 2020).

Aydınlatma elemanlarının kullanımına bakıldığında Bartın merkezde genel olarak metal malzeme kullanımının oldukça fazla olduğu ve çoğunluk olarak aynı forma sahip aydınlatma elemanlarının tercih edildiği görülmüştür (Şekil 4). Genel olarak aynı forma sahip aydınlatma elemanlarının kullanımı kentte görsel bütünlüğün varlığını göstermektedir. Aydınlatma elemanlarında bulunan motif işlemler ve altın varak detaylar estetik bir görüntü oluşturmaktadır.

Şekil 4. Bartın ili kent merkezinde farklı yerlerde kullanılan aydınlatma elemanları (Kayahan, 2020).

Çöp kutularının kullanımına bakıldığında Şehir merkezlerinde en çok tercih edilen kent mobilyalarından birisidir. Kentte yeme ve içme eylemi sonrasında oluşacak atık malzemenin ortadan kaldırılması ve bu atık malzemelerin toplanabilmesi için önemlidir. Bartın merkezde farklı yerlere konumlandırılan çöp kutularının ağırlıklı olarak metal, ahşap ve ahşap-metal olduğu gözlemlenmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Bartın ili kent merkezinde farklı yerlere konumlandırılmış çöp kutuları (Kayahan, 2020).

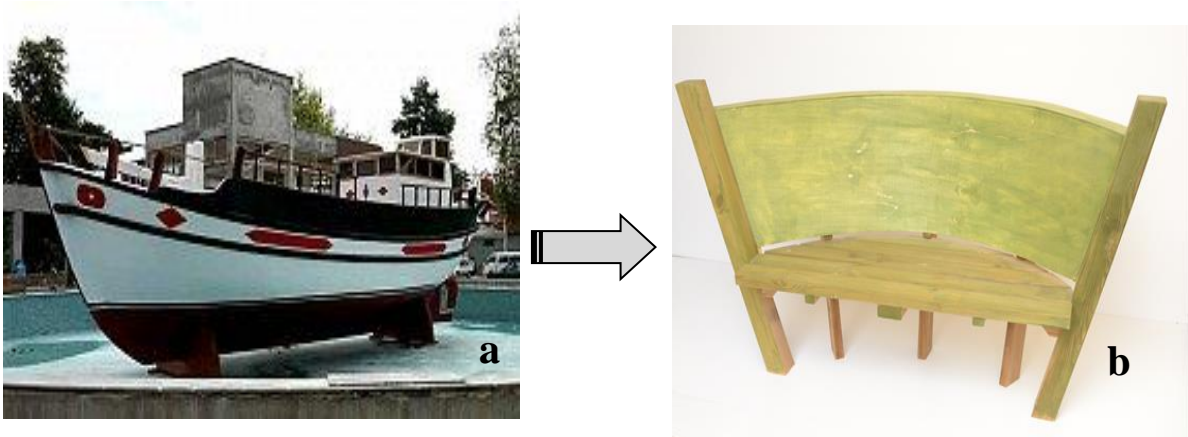
3.2. Tasarımı ve Üretimi Yapılan Kent Mobilyaları

3.2.1. Oturma Elemanı

Kent mobilyalarının oturma elemanları, kentte yaşayan insanlar tarafından sohbet etme, bekleme ve dinlenme eylemlerini gerçekleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Oturma elemanlarının malzemeleri çok değişiklik gösterse de sıcak bir malzeme olduğu için en çok ahşap tercih edilmektedir. Oturma elemanları için tercih edilen malzemenin türü, antropometrik verileri ve estetik görüntüsü kişinin o oturma elemanını tercih etmesi konforu açısından önem teşkil eden bir unsur olacaktır (Kayahan, 2020). Oturma elemanları, şehirde dolaşan insanların gruplar halinde rahatlamak ve sohbet için tercih ettikleri ekipmanlardır. Bu donatıların seçiminde kentin kimliğini yansıtan unsurlar (figür, motif, sembol) kullanılırsa kente ziyarete gelecek kişilerin ilgisini çekerek tarih, kültür vb. konularda bilgi verecektir (Kayahan, 2020).

Karadeniz'de faaliyet gösteren ticari gemi türlerinin 19. yüzyılın son çeyreğine girerken azaldığı ve bunlardan bir tanesinin ön planda olduğu gözlenmiştir. Çektirme adı verilen bu geleneksel teknelerin ağırlıklı olarak, tekne yapımının en önemli hammaddesi olan ahşap yönünden zengin olan Batı Karadeniz bölgesi Bartın'da yapıldığı bilinmektedir (Kaplan, 2013).

Bu gemiler kancabaş pruva biçiminin sahiptir kıç ve baş şekilleri birbirine benzer. Bu şeklin, kıçtan gelen dalgaların tekneyi kıyıya vururken sallamaması için tercih edildiği bilinmektedir. Bu gövdelerin geniş kirişli yapısı, yük altında dalgalı denizlerin üstesinden gelmek için uygundur. 30 tondan 450 ton kapasiteye kadar Bartın Tersanelerinde farklı ebatlarda çektirme imalatı yapılmıştır (Topuz, 2007). Tasarımı yapılan oturma bankı Bartın çektirmesinden esinlenerek yarım form olarak tasarlanmış ve üretimi yapılmıştır.

Şekil 6. Ahşap bank tasarımı (a: Bartın çektirmesi görüntüsü , b: Üretimi yapılan oturma elemanı)

Kentlerde kullanılan oturma elemanları kentlerin doğru bölgelerine yerleştirilirken, görsellik arka plana itilmekte ve kentte yeterli sayıda bulunmaması sebebiyle ihtiyacı giderememektedir.

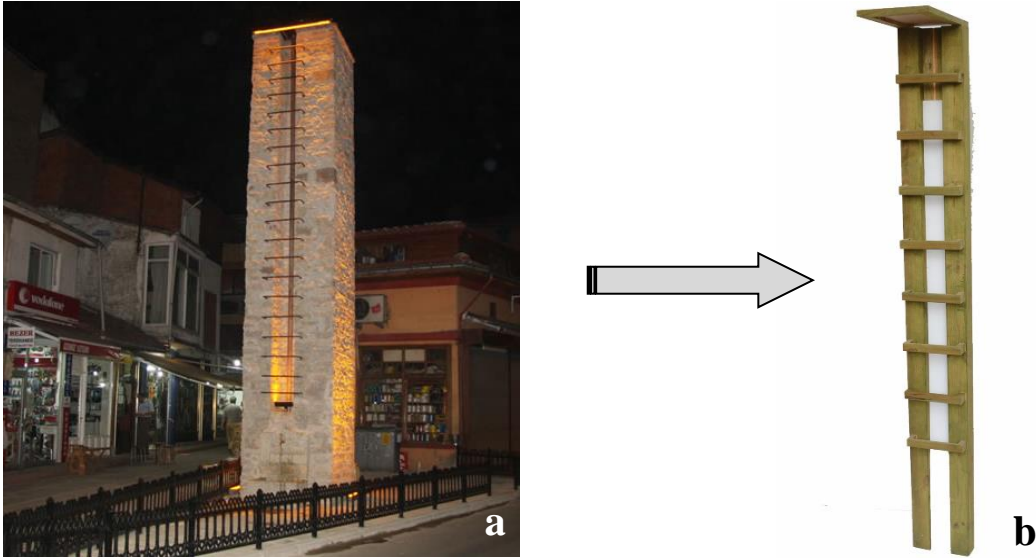
Oturma elemanları, diğer donatı elemanlarından bağımsız olacak şekilde konumlandırılmaktadır. Aynı forma sahip oturma elemanları açık yeşil alanlarda ve yeni yapılan parklarda konumlandırıldığı için bu oturma elemanlarına olan talep daha fazladır ve bu durum orada bir yoğunluk oluşturmaktadır.

Oturma elemanları farklı malzemelerden üretilmekte ve bu malzemelerin avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Oturma elemanlarının tasarımında kullanılan bu malzemelerin özelliklerini de iyi bilmek gerekmektedir. Tercih edilecek malzeme mevsim şartlarına karşı dayanıklı olmalı ve yenilenebilir bir malzeme tercih edilmelidir. Genel olarak oturma elemanlarında ahşap, metal, beton-ahşap, metal-ahşap, kompozit malzeme kombini olarak imal edilmektedir.

3.2.2. Aydınlatma Elemanı

Kentte ilk fark edilen öğeler ışıklı gereçler olduğu için kent aydınlatma elemanlarıdır. Bu nedenle kentsel alanlarda diğer kent mobilyalarına göre özellikle aksamaları daha fazla görsel etkiye sahiptir. Aydınlatma elemanlarını diğer şehir mobilyalarından ve çevrelerinden bağımsız tasarlamak, buldukları çevrede olumsuz görsel etkiler yaratabilmektedir. Çünkü aydınlatma elemanları; Kentte görsel etkisi çok güçlü olan kent mobilyası olarak algılanmaktadır. Bu nedenle kent kimliğini taşımaları ve kentle bütünleşmelidir (Küçükçılıç, 2008).

1887 yılında esnafın su ihtiyacını karşılamak için yapılan su terazisi, Bartın'ın önemli tarihi yapılarından biridir. 12.20 m yüksekliğinde, geniş tabanlı, yükseldikçe daralan dikilitaş şeklinde kesme taştan yapılmıştır. Demir merdivenlerle tepeye çıkmak mümkündür (URL1).

Şekil 7. Aydınlatma elemanı tasarımı (a: Su terazisi görüntüsü , b: Üretimi yapılan aydınlatma elemanı)

Yaşamımızın her aşamasında var olan ışık temel ihtiyaçlarımızdandır. Kuşkusuz çevremizi diğer duyu organlarımız ile algılayabilir ve tanımlayabiliriz; fakat gözümüz ile bu tanımlama ve algılama, oldukça basit ve ayrıntılı olabilmektedir. Fakat görebilmek için ilk olarak ışık kaynağına ve ışığın yansıdığı yüzeyin bulunması gerekir. Meydan, yol, park, gezi alanları, bahçe, yaya yollarının aydınlatılmasında yararlanılan aydınlatma elemanlarının hepsinin aydınlatma özellikleri kadar biçim, gereç, boyut, sayıları, taşıma sistemleri ile kentin görüntüsünde gece ve gündüz etkileri de önemlidir. Böyle bir etkide çevre ile uyumlu olması önemli bir fak-

tördür (Şerefhanoglu,1991). Böyle bir etkide aydınlatma elemanının çevresi ile uyumu değerlendirilmesi gereken önemli bir konudur. Özellikle gündüz ışıklar yanmadığı süre içerisinde aydınlatma elemanlarının özellikleri bu açıdan büyük önem taşımaktadır (Şerefhanoglu, 1991). Aydınlatma elemanları kent içerisinde farklı modeller de olabilmektedir. Bu farklılık kent kimliğinin oluşmasında büyük bir engel olmakta ve kentin kötü görünmesine sebep olmaktadır (Kayahan, 2020).

3.2.3. Çöp Kutusu

Farklı şekil ve formlarda üretilen, dış ortama konuldukları alanın kirlenmemesi için farklı yerlere konumlandırılan donatı elemanlarıdır (Şişman ve Yetim, 2004). Çöp kutuları en çok ihtiyaç duyulacak yerlere yerleştirilmeli ve kolayca görülebilmelidir. Yayaların geçişine engel olmayacak ve tekerlekli sandalyelerin geçişine engel olmayacak şekilde alana yerleştirilmelidir (Yücel, 2006).

Kentte farklı yerlere konumlandırılan ve kullanılan çöp kutuları metal, ahşap, ahşap-metal veya kompozit malzemeden birlikte kullanılmaktadır (Şekil 3). Bartın kent merkezinde evlerin bahçelerinde bulunan çoğunluğu kullanılmayarak kapatılan su kuyuları bulunmaktadır. Su kuyularının duvarları taş ile örülmüş ve ierisine yabancı maddelerin kaçmaması içinde genelde ahşap malzemeden yapılmış bir kapak ile kapatılmaktadır. Günümüzde bu su kuyularının sayısı giderek azalmıştır. Genelde içleri toprakla doldurularak kullanılamaz hale getirilmiştir. Tasarımı yapılan çöp kutusu da bu su kuyularından esinlenerek tasarlanmış ve uygulaması yapılmıştır.

Şekil 8. Çöp kutusu tasarımı (a: Su kuyusu görüntüsü , b: Üretimi yapılan çöp kutusu)

4. Sonuç ve Öneriler

Her kent içinde yaşayan bireylerin kültürlerini, yaşam biçimlerini ve değerlerini yansıtmaktadır. Bu bakımdan kentler birbirinden farklı özellikler göstermektedir. Kent mobilyaları da bu çerçevede içerisinde hem kentten hem de kullanıcıdan etkilenmiştir. Kent mobilyaları bir kentin yalnız süs araçları değil, kentte yaşayan insanların kent içerisindeki yaşamlarını düzenleyen ve hayatı kolaylaştıran donatı elemanlarıdır. Her yaşta, tipten ve ırktan kullanıcıya hitap eden kent mobilyalarının yaşlı, özürlü gibi insanlar da göz önüne alınarak ve içinde bulunduğu kente uyumlu, doğaya saygılı olarak tasarlanmaları ve uygulanmaları yalnız tasarımsal başarıyı değil, o kentin çağdaş uygarlık seviyesini de gösterecektir. Hızla gelişen teknoloji ve ürün çeşitliliği kent mobilyalarında da kullanılmalıdır. Burada önemli olan faktörlerden biri şudur; kent mobilya tasarımları yapılabilecek düzeyde tasarımlara yer vermektir. Estetik açıdan iyi planlanarak yapılan kent mobilyaları kent turizmini de olumlu yönde etkileyecektir (Yazar vd., 2016).

Tasarımı ve üretimi yapılan oturma elemanı incelendiğinde geleneksel tekne olan Bartın çektirmesinden esinlenilmiştir. Bartın çektirmesinin baş ve kış kısmının tam ortasından kesilerek yarım form olarak kullanılmıştır. Oturma elemanının üretiminde dış ortamlara dayanabilmesi için emrenyeli çam kereste kullanılmıştır. Aydınlatma elemanının tasarımında Bartın kent merkezinde bulunan su terazisinden esinlenilmiştir. Su terazisi üzerinde bulunan merdiven basamakları da tasarımda kullanılmıştır. Aydınlatma elemanının üretiminde dış ortamlara dayanabilmesi için emrenyeli çam kereste kullanılmıştır. Çöp kutusu tasarımında evlerin bahçelerinde bulunan su kuyularından esinlenilmiştir. Su kuyularının kapakları genelde ahşaptan yapılmakta fakat günümüzde artık çoğu su kuyusu kapanmış durumdadır. Aktif olarak kullanılan su kuyuları ise metal sac ile kaplanarak kullanılmaktadır. Çöp kutusunun üretiminde dış ortamlara dayanabilmesi için emrenyeli çam kereste kullanılmıştır.

Bu çalışma sonucunda Bartın kent kimliğinin ortaya çıkmasına katkıda bulunacak kent mobilyası tasarımları yapılarak birer adet örnek üretimi yapılmıştır. yapılan çalışma sonucunda görülmüştür ki bartın tarihini yansıtan ve Bartın kenti ile özleşmiş bazı yapı elemanları ve simgeler bu donatı elemanlarının tasarımında kullanılmış ve başarı elde edilmiştir. Kent kimliğinin ön plana çıkarılabilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için Belediyeler ile görüşmeler yapılarak kent için yeni alım yapılacak ve/veya kullanım ömrünü tamamlayarak değişimi olacaklar yerine tasarımı yapılan donatı elemanları konumlandırılabilir. Bu sayede Kent kimliğinin sürdürülebilirliği sağlanmış olacaktır.

Öneri olarak tasarımı yapılan donatı elemanları dışında kalanlar içinde Bartın kentini simgeleyen farklı yapı ve unsurlar (dikili taş, çilek, tel kırma, Güzelcehisar lav sütunları vb.) kullanılabilir.

Bilgilendirme

Tasarımı ve üretimi yapılan kent mobilyalarına (Oturma bankı ve Çöp kutusu) Türk Patent ve Marka kurumu tarafından Endüstriyel Tasarım tescil belgesi verilmiştir. Oturma bankı tescil numarası:2021/011641, Çöp Kutusu tescil numarası:2021/011650.

Yazar Katkıları

Yazar Kadir KAYAHAN: Çalışmayı planlamış, tasarlamış, veri toplamış, literatür araştırması yapmış ve elde edilen sonuçları yorumlayarak makaleyi yazmıştır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir kişi ya da kurum ile herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aksu, Volkan, ve Özge. (2010). Kent Mobilyaları Tasarımında Özgün Yaklaşımlar. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi.
- Aksu, Ö. V. (2012). Kent Mobilyaları Tasarımında Özgün Yaklaşımlar, İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi, ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884, Cilt/ Vol. 2 Sayı/No. 6 (2012): 373-386.
- Akyol, E. 2006. Kent mobilyaları tasarım ve kullanım süreci. İTÜ FBE Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Biol, G., (2007). Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme, Arkitekt Dergisi, Kasım-Aralık 2007, 514, 46-54.
- Bulut, Y., Atabeyoğlu, Ö., (2007). Fountains as Urban: Furniture in Historical Urban Structure and Usage Culture: Erzurum City Case, Building and Environment, Volume 42, Issue 6, 2432-2438.
- Çelikyay, S. & Karayılmazlar, A. S. (2016). Bartın Kent Merkezindeki Kamusal Alanların Kentsel Ergonomi ve Kent Kimliği Açısından İncelenmesi . Bartın Orman Fakültesi Dergisi , 18 (2) , 224-238 . DOI: 10.24011/barofd.278907
- Çoban, E., Demir, Z. (2014). Kent Mobilyalarının Buldukları Mekânlara Etkileri: Düzce Örneği, Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 2, 128–140.
- Düzenli, T., Mumcu, S., Çiğdem, A. (2018). Peyzaj Mimarlığı Eğitiminde Oturma Donatısı Tasarımı: KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü Örneğinde İncelenmesi, Social Sciences (NWSASOS), 13(4):126-134.
- Ertaş, Ş. (2017). Tarihi çevre içinde kent mobilyaları tasarımına yönelik bir yöntem önerisi: Konya Sille. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(1), 78-95.

- Gamito, M., Sousa, J. (2018). Urban Furniture's Chromatic Planning Methodology: Bucelas, a Case Study. In: Di Bucchianico G., Kercher P. (eds) Advances in Design for Inclusion. AHFE 2017. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 587. Springer, Cham.
- Gül, Ş., (2013). Kent İmajının Markalaşmaya Etkisi: Kahramanmaraş Örneği, T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman.
- Güler, T., Şahnagil, S. ve Güler S. (2016). Kent Kimliğinin Oluşturulmasında Kültürel Unsurların Önemi: Balıkesir Üzerine Bir İnceleme. PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 11, 58-104.
- Güner, E., (2015). Kent Kimliği İlişkisi Bağlamında Kent Mobilyaları Sultanahmet Meydanı Örneği, Mimarlık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi.
- Inn, K. (2004). Plan for city identity establishment and city marketing the case of Kimpo city. Dela, (21), 233 - 240.
- İçel, B., Kayahan, K., & Avci, Ö. (2017). Yeni tasarlanacak mutfak masa ve sandalyelerinde kullanıcı beklentilerinin belirlenmesi: Bartın ili TOKİ konutlarına yönelik bir araştırma. Journal of Bartın Faculty of Forestry, 19(2), 144-152.
- Kahveci, H. ve Göker, P. (2020). Kent mobilyaları tasarım dersi stüdyo çalışması; üst örtü-oturma birimi ve piknik donatısı tasarımı. Bartın Orman Fakültesi Dergisi. 22(3), 693- 707.
- Kaplan, R. (2013): "Batı Karadeniz Gemi İnşa ve Entegre Sanayii Sektör Analizi", Bartın Üniversitesi, Bartın, sf.85.
- Kayahan, K., (2020). Marka Kent Olma Yolunda Kent Mobilyalarının Önemi. İçinde Deniz Çelik ve Kadir KAYAHAN (Editör), Marka, Kimlik, Turizm ve Bartın Kent Kimliği Çalıştayı (s. 44-56). Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları.
- Kayahan, K. (2022). Ürün tasarımlarının tasarım odaklı düşünme metodu ile desteklenmesi: fonksiyonel okçuluk ahşap hedef ayağı tasarımı ve uygulaması . Mobilya ve Ahşap Malzeme Araştırmaları Dergisi , 5 (2) , 110-119 . DOI: 10.33725/mamad.1190390
- Riza, M., Doratli, N., & Fasli, M. (2012). City branding and identity. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 35, 293-300.
- Selvi Ünlü, T. (2017). Kent Kimliğinin Oluşumunda Kentsel Bellek ve Kentsel Mekân İlişkisi: Mersin Örneği. Planlama, 27 (1), 75-93.
- Sertkaya, İ., (2011). Kent Meydanları: Adana 5 Ocak Meydanı Örneği Üzerine Bir İrdeleme. Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü. Mimarlık Ana Bilim Dalı. Adana.
- Şerifzade, T. (2022). Sürdürülebilir kent mobilyaları tasarımı üzerine bir inceleme: Bakü örneği (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Tel, H. Ö. (2021). Şanlıurfa, Divanyolu Caddesi Kent Kimliği İle Uyumlu Kent Mobilyası Tasarımı Ve Uygulaması. Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 17(2), 225-240.
- Topuz, H. (2007): "19.Yüzyılın ilk Yarısı İstanbul Limanı ve Diğer Limanlarımız Arasındaki Bir Haftalık Deniz Ticari Taşımacılığının Analizi", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sf. 109, BOA Cevdet İktisat, Sıra No.1101, Dosya No.23.
- URL-1: <http://www.bartın.gov.tr/su-terazisi> Erişim tarihi: 10.02.2022.
- Yıldızcı, A.C., (2001). Kent Mobilyaları Kavramı ve İstanbul'daki Kent Mobilyalarının İrdelenmesi. I. Uluslararası Kent Mobilyaları Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, İstanbul, 29-34.
- Yazar, T., Turkaya, A., Öztürk, H. (2016). Teknoloji Ve Kültürel Etkileşim Açısından Estetik Üretim Olarak Kent Mobilya Tasarımları. Social and Legal Studies, 2(1), 1-23.